

משולחן לדעת

גליון 94
פרשת ואתחנן תש"פ

ת"ס

הלכות לסעודת שבת

הרהקות בשר והלב – המטבח ב

הניח מאכל בשרי או חלבי במקרה - יש לקנח אח"כ המקום, מחשש שנשאר שם שארית או שומן וידבק במין האחר שיזנח שם אח"כ. ולכן עדיף שלא יניח המאכל אלא על גבי כלי או תחתית כלשהי.

גם אם **הניח קדירה** או קערה - יש לוודא שאין דבוק בתחתיתה, ולנקות אח"כ את מקומה בהתאם.

זה אצל זה. מאכלי חלב ובשר יש להיזהר שלא להניחם סמוכים זה לזה, ואפילו בכלים נפרדים, שמא יפול מזה לזה ולא יורגש. ואם המאכלים מכוסים - מותר, אך שלא יגעו זה בזה, אפילו הכלים.

כד חלב. צריך בה זהירות יתירה, כי בקל עלול להתיז ממנה. גם שכיח לחלוחית על דפנותיו ותחתיתו. וטוב לייחד לה מקום נפרד (בדלת המקרה וכדומה).

קומקום. אין לערות ממנו ישירות על גבי מאכל בשרי או חלבי, ואפילו צוננים. לפי שעולים אדים חמים מהמאכל אל הכלי. אלא ימזוג המים לתוך כלי פרווה (כוס וכדומה) ומשם על גבי המאכל.

בדיעבד, אם יצק על גבי מאכל חלבי או בשרי, כל שיש חשש ממשי שעלו אדים ורתחים עד הכלי - צריך הגעלה, ויכול להרתיח המים ונחשב הגעלה.

בלנדר - מעבד מזון. אין להשתמש בהם לשני המינים. ואפילו במאכלים צוננים. משום שקשה לנקות את הסכינים לגמרי. ועוד, שהסכינים מתחממים מאד בשעת ההפעלה (תלוי בסוג הפעולה), ונבלע בהם מהמזון הנטחן.

במיוחד, אם טוחנים שם גם דברים חריפים (שום, בצל וכדומה), שיתכן ונחתכו על ידי סכין בשרית או להיפך, שאז סכין הבלנדר בולע ודאי, ועלול לאסור המאכל האחר לגמרי. [ובדיעבד יש לעשות שאלת חכם].

סלייסר. מותר לחתוך בו ירקות לצורך בשרי או חלבי. אך אם קוצץ בו שום בצל וצנון וכדומה (דבר חריף) יקפיד שלא לקולפם ולחותכם בסכין בשרית או חלבית.

קרח חיתוך שחתך על גביו בשר - אסור לחתוך עליו מאכל חלבי.

גם לחתוך ירקות בלבד לצורך מאכל חלבי, לא יחתוך על גבי משטח זה, משום דוחקא דסכינא (-דוחק הסכין). ועוד שבתוך החריצים עלולים להישאר שיירי מזון או שומן.

מקרר. מותר להשתמש במקרר אחד עבור מאכלי בשר וחלב. אך צריך בזה כמה זהירות:

דעת קדושים

אכילת המלאכים אצל אברהם על פי הלכה

הומד איסור בשר בחלב ועונשו

מאן גרים האי, בגין דלא אתגעלו בגיעולי מיכליהון, זכאה חולקהון דישראל דכתיב בהו "ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" (שמות כב ל).

טעם לעונש המבואר בזוהר שהחיות שולטות עליו

בספר הקדוש 'אמרי נועם' (פרשת ראה אות יג) מבאר הטעם למבואר בזוה"ק שהעונש על אכילת בשר בחלב הוא שהחיות שולטות עליו, "כי החלב נתהוה בתוך האם עוד קודם שנולד הולד, בכדי שכאשר יצא הולד לאור עולם ישיג פרנסתו המוכנת לו, וכמו כן בריאת עולם היתה בששת ימים, והאדם נברא באחרונה בכדי שיהא הכל מוכן לפניו כל מיני חיות ובהמות והאדם ימשול על הכל, וכמו שכתוב (בראשית ט ב) 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ'; וכל זה הוא כי על ידי האדם בא הכל אל התיקון, כי הבהמה יונקת החלב והיא מושלת על החלב הנברא לצורכה, ואחר זה האדם האוכל הבשר הוא מושל על הכל ומעלה אותו, כי 'כל שתי תחת רגליו' (תהלים ח ז), והנה עיקר בישול הוא תיקון להמאכל וכו', הרי דהבישול הוא תיקון להמאכל, ועל כן נאסר לבשל גדי בחלב, כי באמת החלב נברא להיות משועבד אל הגדי, ועכשיו שיבשל אותו בחלב נראה מזה אשר הוא בהיפוך, שהחלב הוא במעלה יותר, והוא כמו 'עבדים משלו בנו' (איכה ה ח), והוא רמז להאדם שבאם ייטיב את מעשיו הוא מושל בכל, אבל כשהולך בדרך לא טוב ר"ל אז חלילה הבהמות וחיות היער מושלים בו, ולזה הוא העונש של בשר בחלב שירא על ידי זה מכל חיות רעות, כי באכילת בשר בחלב הוא מראה בזה אשר נתהפכו, ומה שנברא לשמש ולעבוד נעשה ראש ומושל, ולזה אין בישול אחר בישול כי כיון שכבר נתקן המאכל שוב הבישול השני אינו תיקון כלל, עכ"ל"ק.

זוהר הקדוש פרשת משפטים דף קכ"ה

תו אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא [בשרא בחלבא] דאתחבר כחדא, או בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא, וסיעתא מסאבא מתקרבין בהדיא, וגרים לאתערא דינין בעלמא, דינין דלא קדישין, ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא, וכתיב (ויקרא כ ז) 'והתקדשתם והייתם קדושים' וגו', אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי, דכתיב (שם יא מג) 'ונטמתם בס' חסר א' מסאבותא אטימא מכלא, דלית רשו לאתדכאה הכי כשאר זיני דמסאבותא דמתדכין, ותו דמסתפי מחיון בישן, דהא בעינייהו גדיא אשתכח ויכיל לאתזקא, דהא צולמא דבר נש אתעבר מניה וכו'.

תאנא, במה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה דאשתזיבו מאינון נסיוני, אלא בגין דלא אסתאבו במיכליהון, אמר רבי יהודה, כתיב (דניאל א ח) 'זישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך' וגו', ותאנא בסתימא דמתניתין מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא, בר מיכלן אחרנין, ודא סליק ליה בפתוריה בכל יומא [בג' ראשי תיבות ב'ש"ר ג'בינה, הגהת הרמ"א], ודניאל דאסתמר מהאי כד רמו יתיה לנובא דארייותא אשתלים בצולמא דמאריה ולא שני צולמיה לצולמא אחרא, ועל דא דחלו ארייותא מיניה ולא חבלוהו. וההוא רשע בשעתא דמלכותא אתעדי מניה, ועם חיות הוה מדוריה, אעדי צולמא דאנפוי מניה, ומההוא יומא לא אתחזי צולמיה צולמא דבר נש וכו'. תא חזי, מה כתיב (שם פסוק טו) 'זלמקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב מכל הילדים האוכלים את פת בג המלך', נראה מראיהם טוב - דצולמא דמאריהון לא אעדיאו מנהון, ומאחרני אעדיאו,

לדעת את המעשה

שאלות מבית החרוזה

הבשר עודנו בין שיניהם

ר' משה: "פשוט אני עדיין בתוך שש שעות מאכילת בשר, ולכן איני יכול לטעום ממאכלי החלב".

פליאתו של ר' יצחק רק גברה, והוא הגיב מיד:

"ר' משה, בשבתות הקיץ הארוכות הללו עברו עלינו יותר משש שעות מזמן אכילת הבשר שבטשולנט, ומותר לנו כבר אכילת מאכלי חלב, אולי בעל האכסניא כיבדך במנת טשולנט נוספת...?".

"לא" מסביר ר' משה "פשוט מאד, לפני כשעתיים ישבתי בקלויז ולמדתי, כשלפתע חשתי בחתיכת בשר הנפלטת לי מבין השיניים לתוך הפה, ובמקום לנקרה ולהסירה כמבואר ברמ"א (סימן פט ס"ג) בלעתי את החתיכה, ולכן התחלתי שוב בהמתנת שש שעות".

האם אכן צריך להמתין שוב שש שעות כשבולע חתיכת בשר שנפלטה מבין השיניים?

שבת 'שבע ברכות' בבית משפחות כהן - לוי נחוגה ברוב עם, בהשתתפות בני המשפחה המורחבת שששו להיפגש לאחר תקופה ארוכה של קשר טלפוני בלבד עקב וירוס הקורונה.

סעודות השבת נערכו בשמחה והתרוממות הנפש בליווי שירות ותשבחות ובהאזנה לדרשות מפיקות מרגליות שנשמעו מפיות המוכשרים שבחבורה.

גם לעת מנחת ערב הסבו בני המשפחה לסעודה שלישית ורעוא דרעוין, השולחנות שנערכו בטוב טעם בשילוב מיני גבינה ופשטידות חלביות כיד המלך.

ר' יצחק, מהחתינים הצעירים שבמשפחה, הבחין שגיסו ר' משה היושב לצידו מתנזר כליל מכל מאכלי החלב, למראה פליאתו הסביר לו

תשובת מורינו הרב שליט"א: אכן לכתחילה צריך לנקרה ולהסירה כמבואר ברמ"א. אך אם בלעה - יש מחמירים שצריך להמתין שש שעות, ולמעשה אפשר להקל ואין צריך להמתין שש שעות מזמן בליעת הבשר.

תשובות לגליונות הקודמים

תשובה לגליון 92 [האם בתוך שש שעות מאכילת בשר מותר לשבת ליד מאכלי חלב כשיש חשש שיבוא לאכול מהם] - בבית יעקב אסר בזה, וכן ביד אפרים כתב לאסור כשמתעסק בהם, אך למעשה הפמ"ג כתב 'ולא ראינו נוהגין בזה', וכן דעת הרבה פוסקים שא"צ לחשוש לזה ומותר לשבת ליד מאכלי חלב ואף להתעסק בהם.

תשובה לגליון 93 [האם מאכל שאין דרכו להיות על השולחן יכול לשמש כהיכר אם אוכלים ממנו] - מלשון הרמ"א סימן פח ס"ב משמע דהחיסרון בפת אינו מפני שאוכלים ממנו, אלא משום דבלאו הכי הפת שאוכלים ממנו מונח על השולחן. ובלשון הבי"י סימן קעג משמע שצריך שיהיה הדרך להניחו בקביעות על השולחן. וכאן כשאוכלים ציפס הדרך הוא שהאריזה שבתוכו הציפס מונחת על השולחן והרי זה כפת שדרכו להיות מונח על השולחן ואינו נחשב היכר, וכן אם מונח באריזה כמו שהיה בתמונה, אבל אם זה מונח על השולחן בצורה שאין הדרך להניחה כשאוכלים ציפס - הרי זה נחשב היכר אף שאוכלים ממנו.

בליאה דעת

חידה

איך יתכן שמוזתר אדם לאכול מאכל חלבי על שולחן אחד עם ידידו שאוכל מאכלי בשר ושניהם מכירים זה את זה אף שאין היכר ביניהם?

הפתורים נכונה יכנסו להגרלה על כלי נאה לשולחן השבת

פתרונות ניתן להקליט בקו לדעת (0747962391) שלוחה 7 עד יום שני בערב

פתרון החידה פרשת דברים: [יהודי בא לבית ההוראה עם לחמניה ומספר לרב שכך וכך היה מעשה, מסמן לו הרב נקודה באחד מצדדי הלחמניה ואומר לו: 'אם תתחיל לאכול מצד זה - תוכל לאכול את כל הלחמניה, ואם תתחיל לאכול מהצד השני - תוכל לאכול רק את חציה'. היתכן?]

מעשה שהיה כך היה: הלחמניה נפלה בחלקה לקדירה של בשר ונעשה דינו [של מקום הנטילה ועוד כדי נטילה] כדין תבשיל של בשר, ואח"כ נתקיים בו 'אם החילות לנפול... כי נפול תפול' ונפל צדה השני לתוך קדירה של חלב, ויש שישים כנגד מקום הנפילה.

ולכן, אם יתחיל לאכול מהצד החלבי - אזי בין תבשיל של גבינה לתבשיל של בשר א"צ קינוח [וכל זה מעיקר הדין, אבל המנהג הוא להמתין גם בזה חצי שעה]. אבל אם יתחיל מהצד הבשרי דינו כתבשיל של גבינה אחר תבשיל של בשר וצריך או קינוח והדחה, או שש שעות - עיין רעק"א אות ג.

הזוכה בהגרלה: הרב חיים יעקב פרידמן הי"ו - מודיעין עילית

לפרטי התכנית
ולקבלת חוברת
לימודים, וכן
לתגובות והערות
ניתן לפנות לפקס:
077-318-1312

שאלה לילד יניק וחכים

(מתוך ההלכות לסעודת שבת)

מה צריך להיזהר כשמניחים
מאכלים במקרר?

הזוכה בהגרלה פרשת דברים: הילד יוסף לוברבום נ"ו

תשובות ניתן להקליט בקו לדעת שלוחה 7
(להשאיר שם) הגרלה תתקיים בין המשיבים